

الشمس
الحرمان
الحرمان

- سرشناسه: زمانی، محمدحسن، ۱۳۳۷ -
عنوان و نام پدیدآور: آشنایی با استشراق و اسلام‌شناسی غربیان
مشخصات نشر: قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۴.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۵-۴۳۷-۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبای مختصر
یادداشت: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی:
<http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است
یادداشت: کتابنامه .
شناسه افزوده: جامعه المصطفی ﷺ العالمية.
مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۳۰۵۶۷

آشنایی با استشرق و اسلام‌شناسی غربیان

دکتر محمدحسن زمانی

مرکز بین‌المللی
ترجمه و نشر المصطفی

آشنایی با استشراق و اسلام‌شناسی غربیان

مؤلف: دکتر محمدحسن زمانی

چاپ دوم: ۱۳۹۴ ش / ۱۴۳۶ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

● چاپ: زلال کوثر ● قیمت: ۱۲۵۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۵۰۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مراکز پخش

- قم، چهارراه شهدا، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸. تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۳۹۳۰۹
- قم، بلوار محمدامین، سه‌راه سالاریه. تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۳۳۱۰۶ - فکس: ۰۲۵-۳۲۱۳۳۱۴۶

pub.miu.ac.ir miup@pub.miu.ac.ir

- مدیر انتشارات: عباس ثقفی
- ناظر فنی: محمد باقر شکری
- معاونت تولید: روح‌الله سلمانی
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
- ناظر چاپ: مجید هاتفی
- ناظر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- صفحه‌آرا: علی عبادی‌فر
- آماده‌ساز: علی عبادی‌فر
- ویراستار: حسین حبیبی

سخن ناشر

تحولات اجتماعی و مقتضیات نوپدید دانش‌ها و پدید آمدن دانش‌های نو، نیازهایی را به وجود آورده که پاسخ‌گویی به آن، ایجاد رشته‌های تحصیلی جدید و تربیت افراد متخصص را ضروری می‌نماید. از این رو کتاب‌های آموزشی نیز باید با توجه به این دگرگونی‌ها تألیف شود.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی اقتضا دارد که دانش پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

از طرفی بالندگی مراکز آموزشی در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام

و پویایی و در نتیجه نشاط علمی مراکز آموزشی را در پی دارد. در این بستر، حوزه‌های علوم دینی به برکت انقلاب شکوهمند اسلامی، سالیانی است که در اندیشه اصلاح ساختار آموزشی و بازنگری متون درسی اند.

«جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمية» به عنوان بخشی از این مجموعه که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیرایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

«مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ» با قدردانی و سپاس از فاضل ارجمند جناب آقای دکتر محمد حسن زمانی مؤلف کتاب آشنایی با استشرق و اسلام‌شناسی غربیان و تمام عزیزانی که در تولید این اثر همیاری و همفکری داشته‌اند، آن را به جویندگان فرهنگ و اندیشه ناب اسلامی تقدیم می‌کند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ

فهرست

۱۵.....	۱. کلیات
۱۸.....	ضرورت بررسی استشرق
۱۹.....	مستشرقان، متکفلان تعلیم و تربیت دینی مسلمین
۲۰.....	سربازان استشرق در بین امت اسلامی
۲۱.....	تأثیرپذیری سلمان رشدی از مستشرقان
۲۱.....	طلیعه مبارک درس استشرق در حوزه و دانشگاه
۲۲.....	معرفی کتاب حاضر
۲۵.....	۲. تعریف استشرق
۲۵.....	واژه‌شناسی «Orientalism»
۲۶.....	آغاز پیدایش واژه استشرق
۲۶.....	مشکل تعریف
۲۶.....	محدوده جغرافیایی استشرق
۲۸.....	محدوده معرفتی استشرق
۲۸.....	۱. اطلاعات جغرافیایی و تاریخی شرق
۲۸.....	۲. زبان و هنر و ادبیات و دیگر ویژگی‌های کشورهای شرقی
۲۹.....	۳. تمام علوم و فنون و تمدن شرقیان
۳۰.....	۴. اسلام‌شناسی
۳۱.....	حوزه ملیت مستشرق
۳۳.....	تعریف جامع و عام
۳۳.....	تعریف خاص
۳۴.....	جهت‌گیری استشرق

۳. دیدگاه‌های متفاوت صاحب‌نظران مسلمان نسبت به اهداف مستشرقان ۳۷
- دیدگاه خوش‌بینانه ۳۸
۱. تعجب غربیان از استشرق‌زدگی شرقیان ۴۲
۲. غرب‌زدگی در کیفیت اندیشیدن و انتخاب از زبان جلال‌آل‌احمد ۴۳
۳. داستانی شیرین و تلخ از اوج غرب‌زدگی مسلمین ۴۳
- دیدگاه بدبینانه ۴۴
۱. عوامل بدبینی ۴۴
۲. لزوم شرعی سوء‌ظن نسبت به دشمن ۴۶
۳. آزادی‌های سیاسی یا دکترین کیندی ۴۸
- دیدگاه واقع‌بینانه ۴۹
۱. واقع‌بینی، جامع‌نگری، انصاف و عدالت اسلامی ۴۹
۲. دیدگاه امام خمینی ره تجلی اعتدال و هوشمندی در برابر دشمن ۵۲
۳. خدمات و خیانت‌های استشرق ۵۳
- الف) خدمات مستشرقان ۵۳
- ب) خیانت‌های مستشرقان ۵۴
۴. تاریخچه استشرق؛ مراحل ده‌گانه شرق‌شناسی (دوره اول تا چهارم) ۵۷
- دوره اول: شرق‌شناسی عام از قرن ۶ ق.م تا قرن ۶ م ۵۸
۱. آغاز روابط سیاسی شرق و غرب و رقابت دو تمدن ۵۸
۲. آغاز رقابت ایران و روم ۵۹
- دوره دوم: آشنایی اولیه غربیان با اسلام در عصر ظهور اسلام ۶۰
- دوره سوم: اسلام‌شناسی مغرضانه و نقدنویسی انفرادی علیه اسلام ۶۱
۱. یوحنا دمشقی، اولین مستشرق اسلام‌شناس ۶۱
۲. ثيوفانیس بیزانسی ۶۱
- دوره چهارم: اقدام کلیسا به شروع ترجمه قرآن و اسلام‌شناسی ۶۲
۱. پطرس اولین کشیش مترجم قرآن ۶۲
۲. کشیش رایموندوس مارتینی دومینکنی، مؤلف سوره‌ای در برابر قرآن ۶۵
۵. تاریخچه استشرق؛ مراحل ده‌گانه شرق‌شناسی (دوره پنجم تا ششم) ۶۷
- دوره پنجم: مرحله عکس‌العمل دفاع کلیسا و غرب و شروع جنگ‌های صلیبی ۶۷
- استشرق، مکمل جنگ‌های صلیبی ۶۹
- دوره ششم: انتقال علوم و تمدن اسلامی به غرب از قرن ۱۳ م ۶۹
۱. ریودن کتب کتابخانه‌ها و نسخ خطی ۷۰
۲. آتش‌سوزی دانش و تمدن مسلمین ۷۱

۳. بنیاد کتابخانه لیدن و تعداد زیاد کتب خطی برلین ۷۲
۴. انتقال کتابخانه بزرگ شاه عباس از اردبیل به روسیه ۷۳
۵. سرقت کتب و اسناد ۷۴
۶. سوزاندن نسخ خطی ۷۴
۷. انتساب مطالب علمی مسلمین به دانشمندان غرب ۷۶
۶. تاریخچه استشراق؛ مراحل ده‌گانه شرق‌شناسی (دوره هفتم تا هشتم) ۷۹
- دوره هفتم: چاپ و نشر کتب اسلامی و ضد اسلامی ۷۹
۱. اولین چاپخانه کتب عربی مستشرقین ۷۹
۲. نشر کتب سیره و تاریخ توسط استشراق ۸۱
۳. انگیزه مستشرقان در نشر کتب قرائات ۸۱
۴. انگیزه مستشرقان در نشر کتب تصوف و فرق اسلامی ۸۳
۵. هشدار امام خمینی علیه السلام نسبت به تحریف اسلام توسط مستشرقان ۸۴
- دوره هشتم: استشراق استعماری دول غربی جهت سلطه بر شرق از قرن ۱۷م ۸۴
۱. قرن ۱۷، آغاز ورود استعمار غرب در شرق با ورود هلند و بریتانیا به هند ۸۶
۲. ورود پرتغال و فرانسه به مرحله جدید ۸۷
۳. پیوند رشد شرق‌شناسی با رشد استعمار ۸۸
۴. قرن ۱۹ ظهور قوی استعمار همگام با افزایش تلاش استشراق ۸۹
۵. سفرنامه‌های مستشرقان در خدمت تهاجم نظامی ناپلئون ۹۱
۶. سوء استفاده ناپلئون از دین و عالمان دینی ۹۲
۷. تاریخچه استشراق؛ مراحل ده‌گانه شرق‌شناسی (دوره نهم تا دهم) ۹۵
- دوره نهم: شروع استشراق علمی، قرن بیستم ۹۵
۱. کتابخانه شیعه کُنن آلمان ۹۷
۲. نمادی از تعامل مثبت استشراق با تشیع ۹۷
- دوره دهم: شیعه‌شناسی و بررسی انقلاب اسلامی ایران ۹۸
۱. راز مبارزه ویژه غرب با تشیع ۹۸
۲. انقلاب اسلامی سرآغاز نابودی آرزوهای غرب از دیدگاه ماکسیم رودنسون ۹۹
۳. نقش اشغال لانه جاسوسی در نشر کتب اسلام‌شناسی در آمریکا ۱۰۰
۴. اوج و افول جهان شمولی نهضت ایران از دیدگاه رابین رایت ۱۰۱
۵. مقاله مربوط به شیعه در دائرةالمعارف آمریکانا ۱۰۲
۶. مقالات دائرةالمعارف اسلام لیدن پیرامون شیعه ۱۰۳
۷. شیعه‌شناسی در دانشگاه‌های اسرائیل ۱۰۳
۸. موضوعات مقالات سمینارهای شیعه‌شناسی در اسرائیل ۱۰۵

۹. مدخل‌های انقلاب اسلامی ایران در دهه دایرة المعارف بزرگ جهان غرب ۱۰۶
۸. اهداف و مکاتب استشرق؛ مکتب استشرق تبشیری ۱۱۱
- فلسفه شروع استشرق مسیحی ۱۱۲
- همزادی «استشرق دینی» و «تبشیر» ۱۱۴
۱. اعتراف رودی پارت به ماهیت تبشیری و معاندانه استشرق ۱۱۵
۲. پاپ رایموندوس لولوس، پایه‌گذار مرکز تربیت مبلغ ضداسلامی ۱۱۶
۳. منشور کنفرانس وین و طرح آموزش زبان‌های شرقی در پنج دانشگاه بزرگ غرب ۱۱۸
۴. روجریکین انگلیسی، طراح کرسی زبان عربی در ۵ دانشگاه بزرگ اروپا ۱۱۸
- دیگر پاپ‌ها و رهبران کلیسا ۱۱۹
۱. پاپ «گریگور نهم» ۱۱۹
۲. پاپ «هونوریوس چهارم» ۱۱۹
۳. پاپ «کلیمانس پنجم» ۱۱۹
۴. «بادویل»، پایه‌گذار آموزش و تدریس زبان عربی در دانشگاه آکسفورد ۱۲۰
۵. ژولیا پوستل فرانسوی، طراح چاپ کتاب با حروف عربی در غرب ۱۲۰
۶. ابراهام هنکلمان، راهب آلمانی، مترجم قرآن و آغازگر چاپ اولیه قرآن ۱۲۱
۷. لودویجو ماراتچی، مسیحی مفسر قرآن ۱۲۱
- استشرق تبشیری، اولین چهره ورود آمریکا به ایران ۱۲۲
- مراسم پیوند مشترک در کنفرانس تبشیر جهانی ادینبورگ ۱۲۳
- تأسیس واتیکان و مواد پیمان نامه آن ۱۲۴
- «پاپ ژان پل دوم» مأمور اجرای دستور کارتر ۱۲۶
- پرچمداران استشرق تبشیری ۱۲۷
۹. اهداف و مکاتب استشرق؛ مکتب استشرق سیاسی - استعماری ۱۳۵
- ظهور تمدن اسلام در عرصه رقابت‌ها ۱۳۵
- نگاهی به کتابخانه‌های مهم جهان اسلام در قرون وسطی ۱۳۷
- تأثیر مسلمانان بر مراکز آموزشی اروپا ۱۳۸
- خودباختگی غرب در برابر موج ادبیات عربی مسلمانان از نگاه «فون گرونباوم» ۱۳۹
- نگرانی جابه‌جایی و انتقال مجدد تمدن غرب به شرق ۱۴۰
- پیش‌بینی غلبه تمدن شرق بر غرب توسط ویل دورانت ۱۴۰
- استشرق سیاسی، توپخانه فرهنگی و آتش تهیه ارتش استعمار ۱۴۱
- مأموریت‌های استعماری کارشناسان فرهنگی سفارتخانه‌های غربی از دیدگاه مصطفی سباعی ۱۴۱
- اعتراف وات به بُعد استعماری استشرق ۱۴۲
- ژاندارمری ایران، با فرماندهان سوئدی و حقوق از انگلیس ۱۴۳

- آشنایی با چند چهره از مستشرقان استعماری ۱۴۴
۱. لورانس، جاسوس انگلیس، طراح و مجری طرح تجزیه امپراتوری بزرگ عثمانی ۱۴۴
 ۲. «کارل هاینریش بیکر»، عامل استعمار آلمان در آفریقا و مؤسس «مجله الاسلام» ۱۴۷
 ۳. «انگلس»، جاسوس آمریکا و اولین مستشرق در مصر ۱۴۷
 ۴. «سنوک هُروگرونیه»، جاسوس هلندی یا عبدالغفار اعزامی به حج ۱۴۷
 ۵. ماسینیون فرانسوی، متخصص شیعه شناسی و حلاج شناسی ۱۴۸
 ۶. «سیلوستر دوساسی» کشیش متخصص ادبیات عرب و مشاور وزیر جنگ فرانسه در الجزایر ۱۴۹
 - عملیات بزرگ روانی غرب علیه شرق ۱۴۹
 - تحلیل واژه ای علمی نما برای هموار کردن راه سلطه ۱۴۹
 - پیامدهای عدم حمله به شرق ۱۵۱
 - افشای توطئه توسط امام خمینی رضی الله عنه ۱۵۲
 - بالفور، نخست وزیر انگلیس، اولین القاء کننده این تفکر ۱۵۱
 - هم آوایی کمونیست ها با مستشرقان ۱۵۵
 - اعتراف ویل دورانت به اقدمیت و مبدئیت تمدن شرق ۱۵۵
 - شکوفایی تمدن اسلامی اندلس و بهره مندی علمی غرب ۱۵۶
 ۱۰. اهداف و مکاتب استشرق؛ مکتب استشرق علمی ۱۵۹
 - استشرق علمی ۱۵۹
 - قرن ۱۷، عصر نهضت علمی و عقلی اروپا ۱۶۱
 - مستشرقان منصف و خدوم ۱۶۱
 ۱. ریچارد سیمون ۱۶۱
 ۲. فیلسوف «پیربایل» ۱۶۱
 ۳. «هادریان ریلاند»، مستشرق هلندی ۱۶۲
 ۴. یوهان یاکوب (یعقوب) رایسکه آلمانی، قربانی حمایت از اسلام و تشیع ۱۶۲
 ۵. گوستاو فلوگل مؤلف مسیحی معجم قرآن ۱۶۵
 ۶. ژول لایوم فرانسوی، مؤلف معجم موضوعی آیات قرآن ۱۶۶
 ۷. ادوارد مونیه فرانسوی ۱۶۶
 ۸. ونسینک هلندی، مؤلف معجم «کنوز اهل السنة» ۱۶۷
 ۹. یوهان فوک آلمانی ۱۶۸
 ۱۰. نیگلسون انگلیسی ۱۶۸
 ۱۱. موریس بوکای فرانسوی ۱۶۹
 ۱۲. جرج جرداق مسیحی، نویسنده «الامام علی صوت العدالة الانسانیة» ۱۶۹
 ۱۳. جان دیون پورت انگلیسی ۱۶۹

۱۴. ایزوتسو، اسلام‌شناس و قرآن‌پژوه و نویسنده ژاپنی ۱۷۰
۱۵. ادوارد سعید ۱۷۱
۱۶. پرفسور هانری گُربن فرانسوی ۱۷۳
۱۷. «شینیا ماکینو» شاگرد ایزوتسو، دومین قرآن‌پژوه ژاپنی ۱۷۴
۱۸. تامس بالننتین ایروینگ یا حاج‌تعلیم‌علی ۱۷۴
۱۹. لئوپولد، محمد اسد ۱۷۴
۲۰. شهید ادواردو (مهدی) آنیلی ایتالیایی ۱۷۵
۱۱. مراکز شرق‌شناسی در کشورهای غربی ۱۷۹
- فرانسه ۱۷۹
۱. دوره جنگ‌های صلیبی ۱۷۹
۲. دوره استشرق پس از رنسانس ۱۸۰
- هلند ۱۸۲
۱. مارتین تیودور هوتسما ۱۸۳
۲. تئودور ویلهلم گیونبول ۱۸۳
۳. آرنست جان ونسینک ۱۸۳
- آلمان ۱۸۴
۱. تاریخچه شرق‌شناسی آلمان از نگاه یوهان فوک آلمانی ۱۸۵
۲. تاریخچه استشرق آلمان از نگاه «رودی پارت» ۱۸۷
۳. سازمان‌های شرق‌شناسی آلمان ۱۸۷
۴. تأثیر جنگ جهانی اول بر جهت‌گیری استشرق آلمان ۱۸۹
- ایتالیا ۱۸۹
- انگلستان ۱۹۰
- تهیه کتب و تألیفات شرقیان توسط انگلیس ۱۹۱
- روسیه ۱۹۲
۱. تأخر روسیه ۱۹۲
۲. ایران‌شناسی ۱۹۳
۳. انگیزه شرق‌شناسی و ایران‌شناسی روس‌ها ۱۹۴
۴. اعتراف به کج‌فهمی ۱۹۴
- آمریکا ۱۹۵
۱۲. گستره فعالیت، روش‌های کار و ترفندهای مستشرقان ۱۹۹
- گستره شرق‌شناسی ۱۹۹

۲۰۰ روش‌های کاری و ترفندهای مستشرقان
۲۰۱ ترجمه قرآن کریم
۲۰۲ ۱. ترجمه قرآن توسط کشیش عالیقدر
۲۰۲ ۲. ترجمه ایتالیایی قرآن
۲۰۲ ۳. ترجمه‌های آلمانی
۲۰۳ ۴. ترجمه‌های فرانسوی
۲۰۳ معجم نگاری کتب دینی اسلام
۲۰۳ ۱. معجم نگاری الفاظ قرآن
۲۰۴ ۲. معجم نگاری موضوعی قرآن
۲۰۴ ۳. المعجم المفهرس لألفاظ الحديث النبوی ﷺ
۲۰۵ ۴. مفتاح كنوز السنة
۲۰۶ فهرست نگاری
۲۰۷ چاپ کتب اسلامی و شرقی
۲۰۷ تحقیق علمی اسلام‌شناسی و تألیف و نشر مجلات و کتب
۲۰۷ ۱. تحقیق و تألیف کتب اسلام‌شناسی با جهت‌گیری‌های منفی
۲۰۸ ۲. انگیزه بررسی‌های اسلامی مستشرقان
۲۰۸ ۳. آمار کلی گستره کتب مستشرقان
۲۰۹ ۴. اولین مجلات اسلام‌شناسی و شرق‌شناسی در غرب
۲۱۰ نگارش دائرة المعارف‌ها
۲۱۱ ۱. دائرة المعارف اسلام لیدن
۲۱۱ ۲. ترجمه فارسی دائرة المعارف اسلام لیدن
۲۱۲ الف) ارزیابی دانشنامه
۲۱۲ ب) جایگزینی دانشنامه جهان اسلام
۲۱۳ ۳. دائرة المعارف دین
۲۱۴ ۴. دائرة المعارف قرآن لیدن
۲۱۴ ساماندهی دائرة المعارف‌های جهان اسلام در پاریس
۲۱۵ آموزشگاه‌های زبان عربی و فارسی، پل دستیابی غربیان به فرهنگ اسلام و شرق
۲۱۶ همت اساتید مستشرق در تدریس اسلام‌شناسی
۲۱۶ برگزاری کنفرانس‌های شرق‌شناسی
۲۱۷ ۱. تاریخچه کنفرانس‌های شرق‌شناسی در غرب
۲۱۷ ۲. گستره موضوعات کنفرانس‌های شرق‌شناسی
۲۱۹ جهانگردی و سیاحت

۱. دیدگاه و خاطره‌ای از امام خمینی ره ۲۱۹
۲. درویش دروغین یا آرمینیوس وامبری ۲۲۲
- اعزام مأمورانی به عنوان طلاب علوم دینی ۲۲۴
- پذیرش دانشجویان از کشورهای اسلامی ۲۲۵
- تأسیس مرکز مطالعات اسلامی و شرقی در کشورهای جهان ۲۲۶
۱. وزارت خارجه آمریکا و تأسیس مرکز مطالعات فارسی ۲۲۷
۲. دریافت هزینه‌های شرق‌شناسی از کشورهای شرقی ۲۲۸
- تأسیس جمعیت‌ها و مراکز شرق‌شناسی ۲۲۹
- سازمان‌های دیگر استشرافی ۲۲۹
- تأسیس مدارس دولتی و بیمارستان‌های مجهز برای مسلمانان به ویژه حجاج ۲۳۰
- هدف اصلی از تأسیس دانشگاه‌های غربی در کشورهای اسلامی ۲۳۱
- دانشگاه‌های غرب در کشورهای شرقی ۲۳۲
- حج مستشرقان ۲۳۳
- استخدام ادبیات و نمایشنامه در تحریف ارزش‌ها ۲۳۶
۱. تحریف سیمای پاک پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله در کمدی الهی ۲۳۶
۲. کمدی الهی ۲۳۶
۳. تغییر نام مبارك محمد صلی الله علیه و آله ۲۳۹
۴. ساخت فیلم در جهت زشت نشان دادن شرقیان و اعراب ۲۴۰
- ایجاد تفرقه و بدبینی بین شیعیان و اهل سنت و ایجاد اغتشاش در کشورهای اسلامی ۲۴۰
- توطئه پیروز انگلیس در تألیف و نشر کتاب فصل الخطاب ۲۴۱
- طرح تجزیه دولت‌های مقتدر اسلامی ۲۴۳
- نقض وحدت امت اسلامی در نامه وزیر مستعمرات انگلیس ۲۴۴
- ترویج روشنفکری و تساهل آزادی خواهی در عقاید و ادیان و مطبوعات ۲۴۵
- نظر امام خمینی ره درباره تحمیل دموکراسی غربی ۲۴۶
- شکار چهره‌های بومی کشورهای شرقی توسط استشراق ۲۴۷
۱. شکار بنی صدر توسط آمریکا ۲۴۸
۲. نقش سازمان CIA در گزینش بنی صدر ۲۴۹
۳. قرارداد حقوق ۱۰۰۰ دلاری ۲۵۰
۴. برنامه مرحله‌ای ۲۵۰
- کتابنامه ۲۵۵